

Oikaisuvaatimus maisematyölupaan LP-980-2024-00205

Ympäristölautakunta 23.10.2024 § 125
400/10.02.03/2024

Valmistelija: Maisemasuunnittelija Kaisu Wallin

Seloste ja perustelut: Metsäyhtymä Teivaala (myöhemmin maanomistaja) vaatii oikaisua maisematyöluvasta LP-980-2024-00205 hakkuun ajoitusta koskeviin ehtoihin ja ehtojen poistamista maisematyöluvasta. Maanomistajalle on myönnetty lupa mm. ehdolla, että toimenpiteet toteutetaan talviaikaan maan ollessa jäässä. Ehdossa perustellaan, että talviaikainen toteutus ehkäisee maanpohjan vaurioitumista ja suojelee siten alueen virkistysarvoja.

Maisematyöilupapäätös koskee harvennus- ja päätehakkuita vuonna 2001 voimaan tulleen Taajamien ja harjualueen osayleiskaavojen muutoksen maa- ja metsätalousvaltaisella alueella, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta tai ympäristöarvoja (kaavamerkintä MU-2). Lisäksi lupapäätös koskee harvennuksia osayleiskaavassa retkeily- ja ulkoilualueeksi varatulla alueella (VR). Toimenpidealueen läpi on osoitettu ohjeellinen ulkoilureitti. Toimenpidealue sijaitsee osayleiskaavassa osoitetun luonnonsuojelualueen (SL-1) välittömässä läheisyydessä ja osin siihen rajautuen. SL-1-kaavamääräyksen mukaan ennen alueen rauhoittamista luonnonsuojelulain keinoin, on alueen kasvillisuus ja vesiolot säilytettävä luonnontilassa. Osayleiskaavan voimaantumisen jälkeen on valmistunut uusia maakunnallisia selvityksiä mm. maakunnan ekologisista verkostoista. Vuonna 2017 vahvistetussa Pirkanmaan maakuntakaavassa toimenpidealue sijoittuu kokonaisuudessaan maakunnalliselle Alinenjärvi-Kaakkurijärvet-Ahvenisto -nimiselle virkistysalueelle (V). Kaavamerkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävät taajamiin liittyvät virkistysalueet ja/tai taajamien ekologisen verkoston kannalta erityisen tärkeitä alueet. Kaavamerkinnän suunnittelumääräys: Alue varataan yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava virkistyskäyttödellisyksien säilyttäminen ja kehittäminen, alueen hyvä saavutettavuus sekä osoitettava maakuntakaavakartalle merkittävien ulkoilureittien jatkuvuus virkistysalueella. Alueen suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota ympäristön laatuun, alueen ominaisuuksiin ekologisen verkoston osana sekä merkitykseen luonnon monimuotoisuuden kannalta. Maakuntakaavan virkistysalueen itäpuolella on Pohjajärven suo -niminen suojelualue (S).

Osayleiskaavasta ja sitä tuoreemmista maakuntakaavan selvityksistä huolimatta hakijalle on myönnetty maankäyttö- ja rakennuslakiin (132/1999) 128 §:ään perustuva lupa toimenpiteiden toteuttamiselle. Hakijalla on lupa toteuttaa ensiharvennuksia 4,1 ha alueella, harvennuksia 17,8 ha alueella ja päätehakkuita 4,4 ha alueella. Lupakäsittelyssä on arvioitu metsän maisemallisia ja virkistyksellisiä arvoja metsän näkyvyyden, käyttöpaineen ja kiinnostavuuden perusteella. Arviointi perustuu Tapio Oy:n vuodelta 2019 olevaan julkaisuun Metsänhoidon suositukset talousmetsien luonnonhoitoon. Erityisesti päätehakkuukuvion maisemallisia ja virkistyksellisiä arvoja on tarkasteltu. Koko alueen käyttöpainetta on tarkasteltu ulkoilijoiden Trailmap-sovelluksen avulla sekä erillisellä maastokäynnillä. Näiden perusteella on arvioitu, ettei alueella ole juurikaan selkeitä ulkoilureittejä. Päätehakkuualueen läpi kulkee yksi keskivaikea 0,6 m leveä polku. Alueen polut on luokiteltu keskivaikeaksi tai vaikeiksi poluiksi.

Toimenpidealue on kokonaisuudessaan huonokulkuista johtuen pehmeästä maapohjasta. Maanomistajan väite, että alueen virkistysarvojen suojeleminen ei edellyttäisi talviaikaista toteutusta ja että maapohja ei vaurioituisi virkistyskäytön kannalta merkittävällä tavalla tavanomaisessa sulan maan puunkorjuussa, ei ole perusteltua. Kun toimitaan kosteapohjaisella ja herkällä lettoalueen reunavyöhykkeellä sekä virkistyskäyttöä ohjaavalla yleiskaava-alueella sekä maakuntakaavan virkistysalueella, tulee toimenpiteissä välttää sulanmaanaikaista puunkorjuuta. Isojen metsäkoneiden toiminta alueella on sujuvaa ja alueen maapohjaa mahdollisimman vähän vaurioittavaa, kun työt suoritetaan maan ollessa jäässä. Maisematyölupa ja siihen sisältyvät ehdot on annettu huomioiden alueen olosuhteet sekä hyvää metsänhoitoa koskevat suositukset, jotka toimivat lähtökohtana kaikelle metsänkäsittelylle erityisesti herkillä alueilla.

Maanomistaja toteaa vaatimuksessaan, ettei ELY-keskuksen suositus ole velvoittava eikä ELY-keskus ole asiassa toimivaltainen viranomaisena. Maankäyttö- ja rakennuslain 173,3 § mukaan ELY-keskukselta on pyydettävä aina lausunto, jos luparatkaisu koskee maakuntakaavassa virkistys- tai suojelualueeksi varattua aluetta. ELY-keskus ei ole jättänyt asiasta lausuntoa, mutta ELY-keskus on sähköpostivastauksessaan lausuntopyyntöön suositellut toimenpiteiden toteutusta talviaikaan maapohjan vaurioiden välttämiseksi. ELY-keskuksen suositus on tukenut osayleiskaavan alueelle osoitettujen ulkoilunohjaamisen ja ympäristönsuojelullisten tavoitteiden toteutumista.

Maanomistaja toteaa vaatimuksessaan, että lupapäätöksessä olisi todettu, ettei alueelle kohdistu suurta virkistyskäyttöpainetta. Vaikka alueella ei ole puutteelliseen polkuverkostoon perustuvan arvioinnin mukaan nykyisellään suurta käyttöpainetta, tulee huomiotavaksi muut luonnon virkistysmahdollisuudet sekä kaavan mukainen käyttötarkoitus. Alueella voidaan marjastaa, sienestää ja havainnoida monimuotoista luontoa jättämättä näkyviä jälkiä. Tämänhetkinen mahdollisesti vähäinen käyttöpaine ei ohjaa maankäytön tavoitteita. Maakuntakaavaan on varattu virkistysalueita, jotka ovat ulkoilupuistoja ja sitä suurempia taajamiin liittyviä kokonaisuuksia. Virkistysalueiden tärkeimpiä perusteluita ovat hyvä saavutettavuus, alueen sopivuus virkistykseen ja liittyminen laajempaan ulkoiluverkostoon. Ylöjärven kasvuohjelman mukaan metsäalueesta alle kilometri kaakkoon on rakentumassa Vuorentaustan asuinalue noin reilulle 1000 uudelle asukkaalle. Toimenpidealue sijoittuu lähelle Vuorentaustan ja Kolmenkulman välistä aluetta, jota tullaan tekemään yleiskaavatasoista tarkastelua tulevina vuosina. Ylöjärven kasvutavoitteiden myötä on kaupungin taattava myös riittävät luonnonresurssit siihen soveltuvat ulkoilun alueet. Myönnetyn maisematyöluvun lupaehdoin on pyritty sovittamaan yhteen alueen maankäyttötavoitteet siten, että maanomistajalle on mahdollistettu alueen käyttö varmistaen kuitenkin samalla, että alueella säilyy sille asetetut ulkoilu- ja ympäristötavoitteet.

Maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon ympäristöhaittojen vähentäminen, rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys. Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa. Tämän takia maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:ssä on säädetty kaavoitusmenettelystä ja vuorovaikutuksesta.

Lisäksi maanomistaja kysyy oikaisuvaatimuksessa perusteita lintujen pesimäajan rajaukseen. Maisematyöluvun ehtona on käytetty 15.4.-31.7. pesimäaika.

Lintujen pesintäajat vaihtelevat ja aikaisimmat linnut voivat pesiä jo tammikuussa. Pääosin lintujen pesinnät ajoittuvat Suomessa huhti-heinäkuulle. Linnustonsuojelullisesta näkökulmasta kesähakkuita olisi vältettävä rehevillä alueilla ja korvissa. Lisäksi suurten petolintujen, kuten kanahaukkojen, pesien läheisyydessä ei tule työskennellä huhti-kesäkuussa.

Luonnonsuojelulain (9/2023) 70 §:n mukaan rauhoitettujen lintujen häiritseminen on kiellettyä ympäri vuoden, mutta myös rauhoittamattomat linnut on rauhoitettu pesimäaikaan. Tällöin pesien ja munien siirtäminen tai hävittäminen sekä pesivien lintujen ja poikasten häytyttäminen on kielletty. Osa lintulajeista, kuten pääskyt, käyttää rakentamaansa pesää uudelleen ja tällöin pesän hävittäminen on kielletty myös lisääntymisajan ulkopuolella. Luonnonsuojelulain 82 §:n perusteella luonnonsuojelulain 70 §:stä poiketen aluetta saa käyttää maa- ja metsätalouteen, jos voidaan välttää vahingoittamista tai häiritsemistä rauhoitettuja eläimiä ja kasveja. Poikkeus ei kuitenkaan koske lintulajeja eikä luonnonsuojelulain 78 §:ssä tarkoitettuja tiukkaa suojelua edellyttäviä eliölajeja.

Toimenpidealuetta on tutkittu Luonnonvarakeskuksen ja Suomen ympäristökeskuksen paikkatietoaineistojen sekä Suomen Lajitietokeskuksen viranomaisportaalin avulla. Tausta-aineistona on käytetty alueelta tuoreinta vuonna 2009 tehtyä luontoselvitystä. Alueella tehtiin maastokatselmus kesäkuussa 2024. Erityisesti päätehakkuuviolla on vanhaa kuusta ja metsässä on tapahtunut luontaista uudistumista. Alueella on lahoppuustoa ja lehtipuu- ja pensaskerroksia. Kenttäkerros on sammalpeitteinen. Luvan mukainen toimenpidealue rajautuu osittain kaavassa suojelualueeksi osoitettuun Pohjanjärven lettoalueeseen sekä kytkeytyy pohjoisessa ja etelässä muihin metsäalueisiin. Päätehakkuukuvio on määriteltävissä puuston ikärakenteen perusteella vanhaksi havumetsäksi, joka antaa viitteitä metsän lintu- ja eläinlajistolle. Suomen Lajitietokeskuksen rekisterin mukaan alueella on tehty useammalta vuodelta 1-10 metrin etäisyystarkkuudella asiantuntijan vahvistamia havaintoja mm. kanahaukasta. Pohjantikasta on tehty asiantuntijan vahvistama havainto vuodelta 2023, jolloin on havaittu juuri lentokykyiset poikaset tai untuvikot, jotka voidaan katsoa syntyneiksi päätehakkuualueella tai sen läheisyydessä.

Maanomistajan toteamus oikaisuvaatimuksessaan siitä, että hakkuualueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole todettu vahvistettua pesää, kinopesää/pönttöä, on perustelematon. Asiantuntijoiden vahvistamien havaintojen, metsän luonteen ja sen sijainnin perusteella alueella pesii linnustoa. Lisäksi sellaisten lintujen pesien, joissa pesän rakentaminen, hautominen ja poikasten ruokkiminen on käynnissä, löytäminen on vaativaa jopa asiantuntijoille ja vaatii pitkäaikaista seurantaa.

Oikaisuvaatimuksessaan maanomistaja toteaa, että hakkuualat ovat pienet suhteessa lajien reviireihin. Lintujen lajikatoa uhkaa kuitenkin erityisesti vanhojen metsien avohakkuut. Vanha havumetsä avonaisen lettoalueen reunalla taajama-alueen tuntumassa on erittäin tärkeä pesä- ja suojapaikka linnuille. Esimerkiksi juuri kanahaukka tarvitsee vanhoja metsiä, koska vaatii pesäpuuksi riittävän järeeä pesäpuuta. Lajin elinympäristöstä on kerrottu, että kanahaukka on alkujaan ollut aarnimetsien laji, mutta nykyisin laji kelpuuttaa pienempiä metsiköitä. On huomioitavaa, että hakkuutoimista syntyvät äänet häiritsevät pesintää myös laajalla alueella toimenpidealueen ympäristössä.

Em. perusteella maisematyölupaa LP-980-2024-00205 ei ole perusteltua muuttaa oikaisuvaatimuksessa esitetyllä tavalla.

Toimivalta: Hallintosäntö 121 §, Maankäyttö- ja rakennuslaki 187.1 §

Lisätiedot: Maisemasuunnittelija Kaisu Wallin, p. 041 730 1380, etunimi.sukunimi@ylojarvi.fi
Kaavoituspäällikkö Esko Hyytinen, p 044 431 4324, etunimi.sukunimi@ylojarvi.fi

Oheismateriaali: Oikaisuvaatimus maisematyöluvasta
Maisematyöluva

Esittelijä: Kaavoituspäällikkö

Päätösehdotus: Ympäristölautakunta päättää tämän pykälän selosteosasta ja liitteenä olevasta lupapäätöksestä ilmenevin perusteluin hylätä tämän pykälän liitteenä olevan oikaisuvaatimuksen maisematyölupapäätöksestä 23.8.2024 § 364, lupatunnus LP-980-2024-00205.

Päätös: Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.